

Grímur Óðins. Elsa-Brita Titchenell

21. Kafli

Völundarkviða

Völundarkvæði er um sálarhnignun fjórða mannkynsins. Hinir þrír bræður og Valkyrjur, eiginkonur þeirra tákna augljóslega þrjár fyrstu aldir fjórða mannkynsins. Elstur var Egill, hinn saklausi, en börn hans urðu þjónar Þórs. Annar var Slagfinnur, veiðimaðurinn, og sá þriðji var álfakonungurinn Völundur sem í kvæðinu sáir fyrir hinni fjórðu miklu öld — fyrir sál mannkyns þeirrar aldar. Það má líka finna samsvörun við styttri hringrásir sem tengjast mismunandi menningu. Egill sá fyrsti, hin saklausi — óþroskaða öldin, næst var veiðimannastigið, og þriðja öldin tæknileg hæfni. Þessi fyrri mannkyn voru enn undir leiðsögn hálf guðlegra Valkyrja sem heyrðu beint undir Óðinn sem guðlegir verndarar, andleg sál sem geislaði guðlegri vitund. En eins og kvæðið segir frá dró úr sambandi þeirra við mannlega maka sína.

Völundur er mikill smiður á málma. Hann er fangaður, yfirbugaður og fangelsaður af Níðingi konungi (*níð*: íllt, svik) og er þvingaður til að smíða dýra gripa fyrir konung. En á laun smíðar hann galdrasverð (andlegan vilja) sem kemur oft fram í hetjusögnum, hann smíðar einnig á laun undurfagan hring sem hefur þá náttúru að geta af sér aðra (endurnýjun hringrása) — hliðstæðan þeim sem dverggar færðu Óðni. Meðan á smíðavinnunni stóð skipuleggur Völundur grimmilega hefnd og í fyllingu tímans birtist tækifæri hans til þess. Hann táldregur dóttur Níðings og drepur syni hans tvo; í annari útgáfu kviðunnar er konungur sjálfur borinn fram sem máltíð í veislu. Þessi mannförn konungs er táknmynd um lok tímabils hans því tíminn gleypir öll hans börn, allt sem tíminn

fæðir af sér á sér einnig takmörk í tímanum. Til er hliðstæða í grískri goðafræði þar sem Krónos (Tíminn) gleypir börnin sín. Í þessari útgáfu kviðunnar selur Völundur konungi höfuðkúpur sona hans slegnum silfri.

Völundur flýr því næst í vængjavagni sem hann smíðaði ásamt sverðinu góða og hringnum fagra, táknrænum fyrir viljann til að vaxa og síendurtekin tæknifæri til endurnýjunar þessara auðæfa mannkynsins sem „hlæjandi Völundur hóf á loft“. Níðingur ókátur sat eftir (38). Völundur er kallaður "Hrugnir (þrumur) af fjaðarblöðum." Það vísar til að flug var þekkt og notað á öld Völungar. (Aðrar launsagnir segja frá er valdir einstaklingar flýðu sökkvandi fjórða meginlandið sem almennt er kallað Atlantis, þar sem sumir flýðu í fljúgandi vélum, (1) og settust að á landi sem nýrasið var úr hafi, og þar varð til kynstofn sem tilheyrir okkar núverandi fimmta mannkyni. Hin illi konungur sem skilinn var eftir var auðsýnilega tímabil þar sem tæknin ríkti en án andlegra eiginda.

Völundarkviða

Níðuðr hét konungr í Svíþjóð. Hann átti tvá sonu ok eina dóttur. Hon hét Böðvildr. Bræðr váru þrír, synir Finnakonungs. Hét einn Slagfiðr, annarr Egill, þriði Völundr. Þeir skriðu ok veiddu dýr. Þeir kómu í Úlfdali ok gerðu sér þar hús. Þar er vatn, er heitir Úlfsjár. Snemma of morgin fundu þeir á vatnsströndu konur þrjár, ok spunnu lín. Þar váru hjá þeim álftarhamir þeira. Þat váru valkyrjur. Þar váru tvær dætr Hlöðvés konungs, Hlaðguðr svanhvít ok Hervör alvitr, in þriðja var Ölrún Kjársdóttir af Vallandi. Þeir höfðu þær heim til skála með sér. Fekk Egill Ölrúnar, en Slagfiðr Svanhvítrar, en Völundr Alvittrar. Þau bjuggu sjau vetr. Þá flugu þær at vitja víga ok kómu eigi aftr. Þá skreið Egill at leita Ölrúnar, en Slagfiðr leitaði Svanhvítrar, en Völundr sat í Úlfdölum. Hann var hagrastr maðr, svá at menn viti, í fornum sögum. Níðuðr konungr lét hann höndum taka, svá sem hér er um kveðit:

1.	fögr mæð fira,
Meyjar flugu sunnan	faðmi ljósum;
myrkvið í gögnum,	önnur var Svanhvít,
Alvitr unga,	svanfjaðrar dró,
örlög drýggja;	en in þriðja
þær á sævarströnd	þeira systir
settusk at hvílask	varði hvítan
drósir suðrænar,	hals Völundar.
dýrt lín spunnu.	

2.	3.
Ein nam þeira	Sátu síðan
Egil at verja,	sjau vetr at þat,
	en inn átta

allan þráðu,
en inn níunda
nauðr of skilði;
meyjar fýstusk
á myrkvan við,
Alvitr unga,
örlög drýggja.

4.
Kom þar af veiði
veðreygr skyti,
[Völundr, líðandi
um langan veg],
Slagfiðr ok Egill,
sali fundu auða,
gengu út ok inn
ok um sáusk;
austur skreið Egill
at Ölrúnu,
en suðr Slagfiðr
at Svanhvítu.

5.
En einn Völundr
sat í Ulfdöllum,
hann sló gull rautt
við gim fastan,

lukði hann alla
lind baugum vel;
svá beið hann
sinnar ljóssar
kvánar, ef hánur
koma gerði.

6.
Þat spyrr Níðuðr,
Níára dróttinn,
at einn Völundr
sat í Ulfdöllum;
nóttum fóru seggir,
neglðar váru brynjur,
skildir bliku þeira
við inn skarða mána.

7.
Stigu ór söðlum
at salar gafli,
gengu inn þaðan
endlangan sal;
sáu þeir á bast
bauga dregna,
sjau hundruð allra,
er sá seggr átti.

8.

Og þeir af tóku
ok þeir á létu,
fyr einn útan,
er þeir af létu.
Kom þar af veiði
veðreygr skyti,
Völundr, líðandi
um langan veg.

9.

Gekk hann brúnni
beru hold steikja,
ár brann hrísi
allþurr fura,
viðr inn vindpurri,
fyr Völundi.

10.

Sat á berfjalli,
bauga talði,
alfa ljóði,
eins saknaði;
hugði hann, at hefði
Hlöðvés dóttir,
Alvitr unga,
væri hon aftr komin.

11.

Sat hann svá lengi,
at hann sofnaði,
ok hann vaknaði
viljalauss;
vissi sér á höndum
höfgar nauðir,
en á fótum
fjötur of spenntan.

Völundr kvað:

12.

"Hverir ro jöfrar,
þeir er á lögðu
besti bör síma
ok mik bundu?"

13.

Kallaði nú Níðuðr
Níara dróttinn:
"Hvar gaztu, Völundr,
vísi alfa,
vára aura
í Ulfdöllum?"

Völundr Kvað:

14.

"Gull var þar eigi
á Grana leiðu,
fjarri hugða ek vart land
fjöllum Rínar;
man ek, at vér meiri
mæti áttum,
er vér heil hjú
heima várum.

15.

Hlaðguðr ok Hervör
borin var Hlöðvé

Níðuðr konungr gaf dóttur sinni, Böðvildi gullhring þann, er hann tók af bastinu at Völundar, en hann sjálfr bar sverðit, er Völundr átti. En dróttning kvað:

17.

"Ámun eru augu
ormi þeim inum frána,
tenn hánnum teygjask,
er hánnum er tét sverð
ok hann Böðvildar

kunn var Ölrún
Kíárs dóttir."

16.

[Úti stóð kunnig
kván Níðaðar],
hon inn of gekk
endlangan sal,
stóð á golfi,
stillti röddu:
"Er-a sá nú hýrr,
er ór holti ferr."

baug of þekkir;

sníðið ér hann

sina magni

ok setið hann síðan

í Sævarstöð."

Svá var gert, at skornar vǫru sínar í knésfótum, ok settr í hólmm einn, er þar var fyrir landi, er hét Sævarstaðr. Þar smíðaði hann konungi alls kyns görsimar. Engi maðr þorði at fara til hans nema konungr einn.

18.
"Skínn Níðaði
sverð á linda,
þat er ek hvessta,
sem ek hagast kunna
ok ek herðak,
sem mér hægst þótti;
sá er mér fránn mækir
æ fjarri borinn,
sékk-a ek þann Völundi
til smiðju borinn.

19.
Nú berr Böðvildr
brúðar minnar
- bíðk-a ek þess bót, -
bauga rauða."

20.
Sat hann, né hann svaf,
ávallt
ok hann sló hamri;

vél gerði hann heldr
hvatt Níðaði.
Drifu ungir tveir
á dýr séa
synir Níðaðar,
í Sævarstöð.

21.
Kómu þeir til kistu,
kröfðu lukla,
opin var illúð
er þeir í sáu;
fjölð var þar menja,
er þeim mögum sýndisk
at væri gull rautt
ok görsimar.

Völundr kvað:

22.
"Komið einir tveir,
komið annars dags;
ykkir læt ek þat gull

of gefit verða;
segið-a meyjum
né salþjóðum,
manni engum,
at it mik fyndið."

23.

Snemma kallaði
seggr annan,
bróðir á bróður:
"Göngum baug séa!"
Kómu til kistu,
kröfðu lukla,
opin var illúð,
er þeir í litu.

24.

Sneið af höfuð
húna þeira
ok und fen fjöturs
fætr of lagði;
en þær skálar,
er und skörum váru,
sveip hann útan silfri,
seldi Níðaði.

25.

En ór augum
jarknasteina
sendi hann kunnigri
konu Níðaðar,
en ór tönnum
tveggja þeira
sló hann brjóstkringlur
sendi Böðvildi.

26.

Þá nam Böðvildr
baugi at hrósa
-- -- --
[bar hann Völundi],
er brotit hafði:
"Þorig-a ek at segja
nema þér einum."

Völundr kvað:

27.

"Ek bæti svá
brest á gulli
at feðr þínum
fegri þykkir
ok mæðr þinni
miklu betri
ok sjalfri þér

at sama hófi."

28.

Bar hann hana bjóri,
því at hann betr kunni
svá at hon í sessi
of sofnaði.

"Nú hef ek hefnt
harma minna
allra nema einna
íviðgjarna."

29.

"Vel ek," kvað Völundr,
"verða ek á fitjum
þeim er mik Níðaðar
námu rekkar."
Hlæjandi Völundr
hófsk at lofti,
grátandi Böðvildr
gekk ór eyju,
tregði för friðils
ok föður reiði.

30.

Úti stendr kunnig
kván Níðaðar,

ok hon inn of gekk
endlangan sal,

- en hann á salgarð

settisk at hvílask -:

"Vakir þú, Níðuðr
Níara dróttinn?"

Níðuðr kvað:

31.

"Vaki ek ávallt
viljalauss,
sofna ek minnst
síz mína sonu dauða;
kell mik í höfuð,
köld eru mér ráð þín,
vilnumk ek þess nú,
at ek við Völund dæma.

32.

Seg þú mér þat, Völundr,
vísi alfa,
af heilum hvat varð
húnum mínum."

Völundr kvað:

33.

"Eiða skaltu mér áðr

alla vinna,
at skips borði
ok at skjaldar rönd,
at mars bægi
ok at mækis egg,
at þú kvelj-at
kván Völundar
né brúði minni
at bana verðir,
þótt vér kván eigim,
þá er ér kunnið,
eða jóð eigim
innan hallar.

34.

Gakk þú til smiðju,
þeirar er þú gerðir,
þar fiðr þú belgi
blóði stokkna;
sneið ek af höfuð
húna þinna,
ok und fen fjöturs
fætr of lagðak.

35.

En þær skálar,
er und skörum váru,

sveip ek útan silfri,
selda ek Níðaði;
en ór augum
jarknasteina
senda ek kunnigri
kván Níðaðar.

36.

En úr tönnum
tveggja þeira
sló ek brjóstkringlur,
senda ek Böðvildi;
nú gengr Böðvildr
barni aukin,
eingadóttir
ykkur beggja."

Níðuðr kvað:

37.

"Mæltir-a þú þat mál,
er mik meir tregi,
né ek þik vilja, Völundr,
verr of níta;
er-at svá maðr hár,
at þik af hesti taki,
né svá öflugr,
at þik neðan skjóti,

þar er þú skollir
við ský uppi."

38.
Hlæjandi Völundr
hófsk at lofti,
en ókátr Níðuðr
sat þá eftir.

Níðuðr kvað:

39.
"Upp rístu, Þakkráðr,
þræll minn inn bezti,
bið þú Böðvildi,
meyna bráhvítu,
ganga fagrvarið
æva skyldi;
ek vætr hánum
vinna kunnak,
ek vætr hánum
vinna máttak."

við föður ræða.

40.

Er þat satt, Böðvildr,
er sögðu mér:
Sátuð it Völundr
saman í holmi?"

Böðvildr kvað:

41.

"Satt er þat, Níðuðr,
er sagði þér:
Sátum vit Völundr
saman í holmi
eina ögurstund,